

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Міжнародні відносини та зовнішня політика»

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.05 Міжнародна журналістика

Київ – 2022

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 2195/22
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

«   » 2022 р.

Розробник:

Мельник Ганна Мирославівна, к.і.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Мельник Ганна Мирославівна, к.і.н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «01» вересня 2022 року № 1.

Завідувач

кафедри міжнародних відносин

В. Яблонський

Робочу програму погоджено з керівником проектної групи освітньої програми 061.00.05
Міжнародна журналістика
_____. _____. 2022 р.

Гарант освітньої програми

О. Бикова

Робочу програму перевірено

_____. _____. 2022 р.

Заступник декана

А.Ю. Нашинець-Наумова

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
<i>«Міжнародні відносини та зовнішня політика»</i>		
<i>Курс</i>	3	
<i>Семестр</i>	2	
<i>Обсяг кредитів</i>	4	
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	120	
<i>Аудиторні</i>	42	
<i>Модульний контроль</i>	4	
<i>Семестровий контроль</i>	30	
<i>Самостійна робота</i>	40	
<i>Форма семестрового контролю</i>	Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни “Міжнародні відносини та зовнішня політика” є формування у студентів наукового розуміння і знань основних проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики держав впродовж періоду від виникнення міжнародних відносин до наших днів. Освоєння теоретичних і практичних аспектів світового політичного процесу, розкриття спектру понять і підходів, що застосовуються світовою наукою у вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені, ознайомлення студентів з прикладним використанням вироблених політичною наукою знань про цю сферу суспільного життя.

Завдання:

- формування у студентів здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- формування навичок працювати у команді, адаптації та дій в новій ситуації, міжособистісного спілкування у мультинаціональному та мультикультурному соціальному середовищі, емоційної стабільності, толерантності, викладу складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, застосування комунікативних дискурсів під час участі у переговорах та бесідах;
- вироблення навичок виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здійснювати самостійний пошук та оброблення інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань, ефективно використовувати інформаційні технології в соціальній і професійній діяльності;
- формування знання про природу, динаміку, принципи організації та історичні тенденції розвитку міжнародних відносин;
- формування розуміння закономірності розвитку країн та регіонів світу, еволюції політичних, економічних та культурних зв'язків України з іншими державами на міждержавному, регіональному та глобальному рівні;
- формування навичок аналізувати та оцінювати ситуацію на міжнародній арені і знаходити відповідні рішення з чітким визначенням способів врегулювання кризових ситуацій; виконувати інформаційно-аналітичну роботу;
- формування у студентів здатності на основі інформаційно-аналітичних матеріалів міністерств і відомств, агенцій, відповідних зарубіжних структур, спираючись на вітчизняний та світовий досвід інформаційно-аналітичного забезпечення

зовнішньополітичного, зовнішньоекономічного курсів держав висвітлювати ситуації міжнародних відносин;

- формування у студентів здатності розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, форми та способи їх реалізації, типи та види міжнародних акторів, їх роль в сучасних міжнародних відносинах та міжнародній політиці.

- формування у студентів здатності характеризувати природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.

- визначення місця та ролі України у системі міжнародних відносин;

- формування вмінь та навичок студентів аналізувати структурні та функціональні моделі міжнародних відносин та взаємодії суб'єктів міжнародних відносин;

- вироблення навичок аналізу міжнародних відносин і зовнішньої політики з урахуванням історичного досвіду, об'єктивних та суб'єктивних чинників, інтересів суб'єктів міжнародних відносин і вміння висвітлювати їх у професійній діяльності.

Відповідно до Стандарту вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні спеціальності 061 «Журналістика» та освітньо-професійної програми 061.00.05 «Міжнародна журналістика» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, освітній компонент «Міжнародні відносини та зовнішня політика» забезпечує формування наступних загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

ФК2	Здатність формувати інформаційний контент
ФК5	Здатність ефективно просувати створений медіапродукт
ФК9	Здатність оперативно збирати інформацію, дотримуватись балансу думок; працювати з джерелами; взаємодіяти з аудиторією
ФК14	Здатність до провадження професійної діяльності відповідно до норм психологічної та цифрової безпеки; до норм взаємодії екстремальних умовах
ФК15	Здатність до ґрунтовного медіа-аналізу та продукування контенту в умовах інформаційних війн
ФК16	Здатність до професійного комунікування з урахуванням норм міжнародного дипломатичного етикету, культурних норм та стереотипів країни, у якій здійснюється професійна діяльність
ФК19	Здатність розвивати й підтримувати на якісному рівні професійну діяльність; генерувати нові ідеї у професійній сфері; створювати контент з урахуванням розвитку інформаційних технологій та комунікаційних мереж; уміння

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- понятійно-категоріальний апарат проблематики міжнародних відносин та зовнішньої політики;
- основні документи, що регулюють міжнародну діяльність;
- ключові факти з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики, основні етапи розвитку країн-регіонів, їх міжнародних зв'язків на регіональному та глобальному рівнях, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- закономірності, тенденції та особливості розвитку сучасних міжнародних відносин та зовнішньої політики та визначати пов'язані з ними майбутні можливості та ризики;
- міжнародну ситуацію, використовуючи різні джерела інформації для з'ясування потрібних обставин і фактів з метою надання оцінки міжнародним та зовнішньополітичним подіям та процесам;
- історію та поточний стан зовнішньополітичного курсу України, її найближчих сусідів і найвпливовіших держав світу, демонструвати здатність до загального аналізу зовнішньої політики; уміти встановлювати зв'язки між поточними подіями, виявляти тенденції розвитку міжнародних відносин;
- характер головних особливостей, рушійних сил та механізмів функціонування міжнародних відносин у політичній, економічній та культурній сферах;
- основні міжнародні процеси і явища, конфлікти, війни, дипломатичні події, мирні переговори та конференції від виникнення міжнародних відносин і до сучасного періоду.

вміти:

- оперувати найважливішими категоріями та поняттями міжнародних відносин;
- формулювати основні особливості міжнародних відносин та зовнішньої політики;
- збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав;
- оцінювати події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах;

- визначати політичні, дипломатичні, іміджеві й інші ризики, пов'язані з заходами міжнародно-правового характеру, взаємодіяти з фахівцями відповідних галузей при підборі засобів мінімізації таких ризиків;
- застосовувати одержані знання й уміння з міжнародних відносин при вирішенні практичних завдань;
- визначати основні тенденції і проблеми зовнішньої політики;
- орієнтуватись у міжнародному політичному житті, геополітичному становищі, мати уявлення про роль і значення України у системі міжнародних відносин;
- обґрунтовувати свою світоглядну та громадянську позицію при аналізі сучасної ситуації з урахуванням знань, отриманих при вивченні курсу «Міжнародні відносини та зовнішня політика»;
- приймати практичні рішення, щодо оптимального застосування набутих теоретичних знань при виконанні своїх професійних обов'язків;
- збагачувати власний світогляд шляхом самоосвіти, творчо працювати над поглибленням і вдосконаленням своїх знань.

Відповідно до Стандарту вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні спеціальності 061 «Журналістика» та освітньо-професійної програми 061.00.05 «Міжнародна журналістика» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, освітній компонент «Міжнародні відносини та зовнішня політика» забезпечує оволодіння такими програмними результатами навчання:

ПРН3	Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами
ПРН8	Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань
ПРН9	Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства
ПРН10	Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень
ПРН11	Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою
ПРН15	Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення
ПРН17	Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах

ПРН18	Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва
ПРН20	Уміти збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики держав певного регіону

У рамках вивчення дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика» здобувачі мають можливість сформулювати наступні **«соціальні навички»** (*soft skills*): здатність брати на себе відповідальність, вміння працювати в команді, навички комунікації, здатність працювати у критичних умовах, вміння залагоджувати конфлікти, вміння управляти своїм часом, розуміння важливості вчасного виконання поставлених завдань, здатність логічно і критично мислити, креативність, самостійно приймати рішення.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика: від Вестфальської до Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин						
Тема 1. Вступ до курсу «Міжнародні відносини та зовнішня політика»	4	2	-	-	-	2
Тема 2. Передумови та становлення Вестфальської системи міжнародних відносин	6	2	2	-	-	2
Тема 3. Взаємодія провідних країн світу на межі XVIII-XIX ст.	4	-	2	-	-	2
Тема 4. Віденська система міжнародних відносин: ідеологічні засади і практика політичного процесу	4	2	-	-	-	2
Тема 5. Міжнародні відносини в останній третині XIX - на початку XX ст. Утворення блоків великих держав	6	-	2	-	-	4
Тема 6. Міжнародні відносини під час Першої світової війни	6	-	2	-	-	4
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-
Разом	32	6	8	-		16
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (1918-1945 рр.)						
Тема 7. Становлення Версальської системи міжнародних відносин	6	2	2	-	-	2
Тема 8. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин в період середини 20-х — початку 30-х рр. XX століття	4	-	2	-	-	2

Тема 9. Міжнародні відносини і зовнішня політика в світі під час демонтажу Версальської системи (1933-1939 рр.)	4	-	2	-	-	2
Тема 10. Міжнародні відносини під час Другої світової війни	6	2	2	-	-	2
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-
Разом	22	4	8	-		8
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (1945-1991 рр.)						
Тема 11. Міжнародні відносини після Другої світової війни: протистояння між США та СРСР (1945-1991 рр.)	4	-	2	-		2
Тема 12. Міжнародні відносини в Європі після Другої світової війни: європейська інтеграція і питання безпеки (1945 - 1991 рр.)	4	2	-	-		2
Тема 13. Міжнародна політика в регіоні Близького та Середнього Сходу (1945 - 1991 рр.)	4	-	2	-		2
Тема 14. Міжнародні відносини в Азії, Африці, Латинській Америці: від периферійності до модернізації (1945 - 1991 рр.)	4	-	2	-		2
Модульний контроль	2					
Разом	18	2	6			8
Змістовий модуль 4. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)						
Тема 15. Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку	4	2		-	-	2
Тема 16. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав Європи і Північної Америки (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)	4		2			2
Тема 17. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав в регіоні Близького та Середнього Сходу (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)	4		2			2

Тема 18. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав Азії, Африки, Латинської Америки (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)	4		2			2
Модульний контроль	2	-	-	-	-	-
Разом	18	2	6	-	-	8
Семестровий контроль	30					
Усього	120	14	28	-	-	40

5. Програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика»

Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика: від Вестфальської до Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин

Тема 1. Вступ до курсу «Міжнародні відносини та світова політика».

Предмет, об'єкт та завдання курсу «Міжнародні відносини та зовнішня політика». Методологічна основа курсу. Структура курсу. Основні поняття. Історіографія до курсу «Міжнародні відносини та зовнішня політика».

Тема 2. Передумови та становлення Вестфальської системи міжнародних відносин.

Основні тенденції зовнішньої політики провідних європейських держав в добу пізнього середньовіччя та раннього модерного часу. Періодизація та особливості зовнішньої політики держав в роки Тридцятилітньої війни. Зовнішньополітичні наслідки Тридцятилітньої війни для європейських держав та становлення Вестфальської системи міжнародних відносин. Основні актори міжнародних відносин XVII-XVIII ст. Міжнародні відносини в Європі в другій половині XVII – на початку XVIII ст. Міжнародні відносини в Європі та колоніях у XVIII ст.: головні суперечності та конфлікти.

Тема 3. Взаємодія провідних країн світу на межі XVIII-XIX ст.

Револьюційні та наполеонівські війни (1792-1815 рр.). (Французька революція і революційні війни в європейській політиці (1789-1799 рр.). Міждержавні європейські відносини у 1799-1807 рр. Міжнародна політика в Європейському регіоні у 1807-1812 рр.)

Тема 4. Віденська система міжнародних відносин: ідеологічні засади і практика політичного процесу.

Формування Віденської системи міжнародних відносин. (Міжнародно-політичне становище Європи у 1813-1815 рр. Віденський конгрес: скликання, перебіг, рішення). Міжнародні відносини в Європі у період функціонування Віденської системи (Священний Союз: створення, принципи і зовнішньополітичні цілі діяльності. Конгреси Священного Союзу і революційні події (кін. 1810-х - поч. 1820-х рр.). Сутність і стан «східного питання» в міжнародній політиці у 1810 - 1840-х рр. «Польське», «Італійське» та «Німецьке» питання в 1815-1850 рр.). Криза Віденської системи міжнародних відносин (Кримська (Східна) війна та її значення. Польське питання в міжнародних відносинах 1860 рр. Національне об'єднання Італії та Німеччини: перебіг, політичні наслідки та значення).

Тема 5. Міжнародні відносини в останній третині XIX - на початку XX ст. Утворення блоків великих держав.

Міжнародні відносини у 1870-х рр.: європейські і колоніальні виміри. Східна криза 1875-1878 рр. Утворення Троїстого союзу та європейська політика наприкінці XIX - на початку XX ст. Поглиблення англо-німецьких протиріч у 1904-1907 р. і утворення Антанти. Політика двох ворогуючих блоків на Балканах. Балканські війни.

Тема 6. Міжнародні відносини під час Першої світової війни.

Дипломатична боротьба напередодні світового конфлікту (Сараєвське вбивство та липнева криза 1914 р.). Військові дії на фронтах Першої світової війни. Проблема Чорноморських проток в роки війни. Дипломатична боротьба Антанти і Центральних держав за союзників. Дипломатія на завершальному етапі Першої світової війни. (Вступ США у війну. Вплив революційних подій в Росії на міжнародні відносини. Війна і дипломатія в 1918 р.). Вплив першої світової війни на систему міжнародних відносин.

Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (1918-1945 рр.)

Тема 7. Становлення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.

Позиції європейських держав і США з основних питань облаштування світу після Першої світової війни. Формування повоєнної системи міжнародних відносин. Паризька мирна конференція і Версальський договір. Міжнародні відносини на Далекому Сході після Першої світової війни. Вашингтонська конференція. Радянська Росія в системі міжнародних відносин протягом 1918 - поч. 1920-х рр. Зміна міжнародно-політичної ситуації в світі у 1922-1923 рр. (Каннська та Генуезька конференції, Гаазька конференція, Лозаннська конференція). Основні характеристики та особливості Версальсько-Вашингтонської системи. Етапи існування Версальсько-Вашингтонської системи.

Тема 8. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин в період середини 20-х — початку 30-х рр. XX століття. Репараційне питання в міжвоєнний період. Розвиток європейської системи безпеки в середині - наприкінці 1920-х рр. (Локарнський пакт; пакт Бріана-Келлога). Міжнародні відносини в період світової економічної кризи (кін. 20-х - поч. 30-х рр.): спроби перегляду Версальської системи. Система європейської безпеки в період економічної кризи. Пакт чотирьох. Еволюція європейської системи безпеки в середині 1930-х рр.

Тема 9. Міжнародні відносини і зовнішня політика в світі під час демонтажу Версальської системи (1933-1939 рр.).

Міжнародна політика у 1933-1936 рр.: від змін в Німеччині до «ефіопської кризи». Громадянська війна в Іспанії: нові тенденції міжнародних стосунків. Міжнародно-політичні відносини у 1936-1939 рр.: формування блоків держав. Зовнішня політика СРСР в контексті кризи Версальського порядку. Комуністичний Інтернаціонал в міжнародній політиці 1930-х рр.

Тема 10. Міжнародні відносини під час Другої світової війни.

Міжнародна політика на початку світового конфлікту (1939-1941 рр.). Міжнародні відносини у 1941-1943 рр.: від вибуху німецько-радянської війни до створення «Великої коаліції». Міжнародно-політичні процеси у 1943-1945 рр.: від оборони Сталінграду до військової капітуляції Японії.

Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (1945-1991 рр.)

Тема 11. Міжнародні відносини після Другої світової війни: протистояння між США та СРСР (1945-1991 рр.).

«Холодна війна»: поняття і генеза проблематики. Початок радянсько-американського міжнародно-політичного конфлікту (1945-1955 рр.). Період конфронтаційної стабільності (сер. 1950-х - поч. 1970-х рр.). Період міжнародно-політичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.). Політичні відносини СРСР і США у 1980-1991 рр.

Тема 12. Міжнародні відносини в Європі після Другої світової війни: європейська інтеграція і питання безпеки.

Передумови і початковий період євроінтеграції (кін. 40-х - кін. 60-х рр. XX ст.). Інтеграція та безпека в Європі наприкінці 1960-х - сер. 1980-х рр. Сучасний етап європейської інтеграції: від Європейських Співтовариств до Європейського Союзу.

Тема 13. Міжнародна політика в регіоні Близького та Середнього Сходу (1945 - 1991 рр.).

Британська політична стратегія на Близькому і Середньому Сході після Другої світової війни. Стратегічні інтереси і блокова політика США в регіоні (сер. 40-х - кін. 60-х рр. XX ст.). Поширення впливу СРСР в регіоні Близького і Середнього Сходу (сер. 50-х - кін. 60-х рр. XX ст.). Формування та ескалація «близькосхідного питання» у 1940-х - кін. 1960-х рр. Арабо-ізраїльський політичний конфлікт у 1970-х - 1980-х рр. Основні проблеми міжнародних відносин на Близькому і Середньому Сході протягом 1970-х — поч. 1990-х рр.

Тема 14. Міжнародні відносини в Азії, Африці, Латинській Америці: від периферійності до модернізації (1945 - 1991 рр.)

Політичні процеси в підсистемах світової політики й деколонізація (сер. 40-х - кін. 60-х рр. XX ст.). Міжнародна політика та системні конфлікти в «третьому світі» (кін. 60-х - поч. 90-х рр. XX ст.). Міжнародні відносини в незахідному світі (1945 - 1991 рр.).

**Змістовий модуль 4. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав
(90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)**

Тема 15. Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку.

Провідні тенденції міжнародних відносин на рубежі століть. Проблема міжнародної безпеки за умов глобальних викликів постбіполярних часів. Формування нового світового порядку. Міжнародна політика провідних центрів сили (США, ЄС, Японія, Китай, Індія, Росія). Конфігурація нового світопорядку. Сучасна міжнародна політика і глобалізація: співвідношення і зв'язок.

Тема 16. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав Європи і Північної Америки (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)

Пріоритети зовнішньої політики Великої Британії, Франції та Німеччини. Зовнішньополітичний курс Італії. Пріоритети зовнішньої політики країн Бенілюксу. Зовнішня політика Іспанії та Португалії. Зовнішньополітичні пріоритети країн Північної Європи. Зовнішньополітичні пріоритети Австрії, Швейцарії та Ліхтенштейну. Україна у зовнішній політиці держав Європи і Північної Америки.

Тема 17. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав в регіоні Близького та Середнього Сходу (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)

Зовнішньополітичні пріоритети Турецької республіки. Зовнішня політика Ірану та Іраку. Пріоритети зовнішньої політики Ізраїлю. Зовнішня політика Лівії та Сирії. Пріоритети зовнішньої політики Кувейту, Бахрейну і Катару. Зовнішньополітичні пріоритети Саудівської Аравії. Зовнішня політика Афганістану. Зовнішня політика Оману та Ємену. Пріоритети зовнішньої політики Об'єднаних Арабських Еміратів. Україна у зовнішній політиці держав Близького та Середнього Сходу.

Тема 18. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав Азії, Африки і Латинської Америки (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)

Пріоритети зовнішньої політики держав Азії. Зовнішня політика держав Африки. Зовнішньополітичні пріоритети держав Латинської Америки. Україна у зовнішній політиці держав Азії, Африки і Латинської Америки.

6.Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	2	2	1	1	1	1
2	Відвідування семінарських Занять	1	4	4	4	4	3	3	3	3
3	Робота на семінарських заняттях	10	4	40	4	40	3	30	3	30
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	4	20	4	20	4	20
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
8	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	102	-	91	-	79	-	79
Разом:		351								
		Розрахунок коефіцієнта: 351 : 60 = 5,85								

Поточне оцінювання знань студентів під час семінарського заняття здійснюється за 10-бальною шкалою.

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

10-9 - матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови, студент може пов'язати теоретичний матеріал із життєвими проблемами. Підготовлена презентація.

8-7 – проблема розкрита достатньо повно, матеріал викладений чітко, логічно, послідовно з дотриманням норм літературної мови, але є огріхи у оформленні.

6-5 – проблема розкрита загалом, матеріал викладений недостатньо чітко, логічно, послідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні.

4-3 – проблема частково розкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, з дотриманням норм літературної мови, є огріхи у оформленні. Не використана додаткова джерельна база.

2-1 – проблема майже нерозкрита, матеріал викладений нечітко, нелогічно, непослідовно, без дотримання норм літературної мови, є помилки у оформленні.

Доповнення до одного із питань семінару оцінюється від 2 до 5 балів.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Міжнародні відносини та зовнішня політика: від Вестфальської до Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин		30
1	Користуючись довідковою літературою підготувати глосарій основних понять та категорій пов'язаних з міжнародними відносинами та зовнішньою політикою	5
2	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Особливості міжнародних відносин в регіоні Центральної та Східної Європи в XVII ст.»	5
3	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Війни і дипломатія протягом XVII-XVIII ст.»	5
4	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Принципи і зовнішньополітичні цілі діяльності Священного Союзу»	5
5	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Зовнішня політика держав наприкінці XIX - на початку XX ст.»	5
6	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Пріоритети зовнішньої політики держав в роки Першої світової війни»	5
Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (1918-1945 рр.)		20
7	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин»	5
8	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Еволюція європейської системи безпеки в середині 30-х років XX ст.»	5
9	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Міжнародні відносини напередодні Другої світової війни»	5
10	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Пріоритети зовнішньої політики держав в роки Другої світової війни»	5
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (1945-1991 рр.)		20
11	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему:	5

	«Зовнішня політика держав у період міжнародно-політичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.)»	
12	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Зовнішня політика держав і передумови європейської інтеграції»	5
13	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Близькосхідна проблема: шляхи врегулювання»	5
14	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Зовнішня політика держав незахідного світу (1945 - 1991 рр.)»	5
Змістовий модуль 3. Міжнародні відносини та зовнішня політика держав (90-ті рр. XX ст. – перша чверть XXI ст.)		20
15	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Україна в системі міжнародних відносин в постбіполярну епоху»	5
16	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Спільна зовнішня політика та політика безпеки країн Західної Європи»	5
17	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Зовнішня політика Єгипту та Кіпру»	5
18	Підготувати наукову доповідь на тему «Зовнішня політика Бразилії»	5
Разом		90

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми, який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент неповністю засвоїв тему для самостійного опрацювання, недосконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної

	дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль знань студентів відбувається після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульної контрольної роботи здійснюється у письмовому вигляді. У ЕНК «Міжнародні відносини та зовнішня політика» на платформі Moodle розміщено 25 тестових завдань різного типу, які оцінюються в 1 бал за правильну відповідь.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Оцінювання знань студентів з урахуванням вимог Болонської декларації здійснюється за **100**-бальною шкалою. Завдання поточного контролю (усні відповіді, наукові доповіді, реферати, доповнення, участь у дискусіях, підготовка до семінарських занять, виконані завдання для самостійної роботи, поточного модульного контролю) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів. Решту – від **0** до **40** балів студент отримує під час письмового екзамену.

Виконання всіх видів робіт є обов'язковим для студента. Студент не допускається до екзамену, якщо за результатами поточного контролю набирає менше **35** балів.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика» здійснюється у формі письмового екзамену.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

40-38 балів – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками;

37-35 балів – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок;

34-30 балів – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок;

29-25 балів – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності;

24-20 балів – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь);

19-1 балів – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Охарактеризуйте Вестфальську систему міжнародних відносин.
2. Основні актори міжнародних відносин XVII-XVIII ст.
3. Проаналізуйте міжнародні відносини в Європі в другій половині XVII – на початку XVIII ст.
4. Проаналізуйте міжнародні відносини в Європі та колоніях у XVIII ст.: головні суперечності та конфлікти.
5. Охарактеризуйте Віденську систему міжнародних відносин.
6. Оцініть вплив Першої світової війни на систему міжнародних відносин.
7. Покажіть позиції європейських держав і США з основних питань облаштування світу після Першої світової війни.
8. Охарактеризуйте Версальсько-Вашингтонську систему міжнародних відносин.
9. Охарактеризуйте міжнародні відносини під час Другої світової війни.
10. Проаналізуйте початок радянсько-американського міжнародно-політичного конфлікту (1945-1955 рр.).
11. Охарактеризуйте період конфронтаційної стабільності (сер. 1950-х - поч. 1970-х рр.).
12. Охарактеризуйте період міжнародно-політичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.).
13. Проаналізуйте політичні стосунки СРСР і США у 1980-1991 рр.
14. Охарактеризуйте передумови і початковий період євроінтеграції (кін. 40-х - кін. 60-х рр.).
15. Проаналізуйте процес інтеграції та безпеки в Європі наприкінці 1960-х - сер. 1980-х рр.
16. Покажіть еволюцію Європейського Союзу у 1992-2018 рр.
17. Охарактеризуйте геополітичні моделі сучасної світової системи.
18. Охарактеризуйте сучасний етап європейської інтеграції.
19. Проаналізуйте британську політичну стратегію на Близькому і Середньому Сході після Другої світової війни.
20. Охарактеризуйте стратегічні інтереси і блокову політику США в регіоні Близького і Середнього Сходу (сер. 40-х - кін. 60-х рр. XX ст.).
21. Проаналізуйте розширення впливу СРСР в регіоні Близького і Середнього Сходу (сер. 50-х - кін. 60-х рр.).
22. Проаналізуйте основні проблеми міжнародних відносин на Близькому і Середньому Сході протягом 1970-х — поч. 1990-х рр.
23. Проаналізуйте міжнародну політику в регіоні Близького і Середнього Сходу наприкінці XX — на початку XXI ст.
24. Охарактеризуйте міжнародну політику та системні конфлікти в «третьому світі» (кін. 60-х - поч. 90-х рр. XX ст.).
25. Проаналізуйте міжнародну політику провідних центрів сили протягом 1990-х - 2000-х рр.

26. Доведіть, що міжнародні відносини в постбіполярну епоху є свідченням становлення нового світового політичного порядку.
27. Покажіть співвідношення і зв'язок сучасної міжнародної політики і глобалізації.
28. Проаналізуйте міжнародні відносини та зовнішню політику держав Європи і Північної Америки (90-ті рр. ХХ ст. – перша чверть ХХІ ст.)
29. Охарактеризуйте міжнародну політику та зовнішню політику держав в регіоні Близького та Середнього Сходу (1991 р. – перша чверть ХХІ ст.).
30. Проаналізуйте міжнародні відносини та зовнішню політику держав Азії, Африки і Латинської Америки (1991 р. – перша чверть ХХІ ст.).

6.6 Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

«Міжнародні відносини та зовнішня політика»

Разом: 120 год., із них: лекції - 14 год., семінарські заняття - 28 год., самостійна робота - 40 год., модульний контроль - 8 год., семестровий контроль - 30 год.

Модулі (назви, бали)	Модуль I	Модуль II	Модуль III	Модуль IV
Лекції (теми, бали)	1/1 2/1 4/1	7/1 10/1	12/1	15/1
Семінарські заняття (теми, бали)	2/11 3/11 5/11 6/11	7/11 8/11 9/11 10/11	11/11 13/11 14/11	16/11 17/11 18/11
Самостійна робота (вид, бали)	30	20	20	20
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25
Разом	102	91	79	79
	351			
Підсумковий контроль	Екзамен 40			

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. *Гайдуков Л.Ф. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський [та ін.]. - Київ : Либідь, 2001. - 624 с.*
2. *Головченко В.І., Степанов О.П. Нариси з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики країн Азії й Африки: навч. посіб. / В.І. Головченко, О.П. Степанов. – К.: Юрисконсульт, 2014. - 424 с.*
3. *Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 632 с.*
4. *Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І.Плазова. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 139 с.*
5. *Крушинський В.Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945-1980: навчальний посібник / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола. – К.: Либідь, 2007. - 192 с.*
6. *Історія міжнародних відносин (1914 – 2015) : [навч. посіб. для студентів ВНЗ, викл.] / [Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Л. С. Матлай ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка»]. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 140 с.*
7. *Мадіссон В.В. Політологія міжнародних відносин: навчальний посібник для студ. гум. фак-тів вузів / В. В. Мадіссон, В. А. Шахов. – К.: Либідь, 1997. - 176 с.*
8. *Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник. – К.: Персонал, 2009. – 224 с.*

Додаткова

1. *Александров О.С. Розвиток спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. Перспективи для України [Електронний ресурс] / О.С.*

- Александров // Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Aleksandrov-91492.pdf>
2. «Америка насамперед»: текст інаугураційної промови Дональда Трампа [Електронний ресурс] // Український інтерес. – 2017. – 21 січня. – Режим доступу: <https://uain.press/world/ameryka-nasampered-tekstinauguratsijnoyi-promovu-donalda-trampa-2242>
3. Андрощук М. В. Відносини США та Китаю на сучасному етапі (торговельно-економічний аспект) // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». - 2020. - Вип.5. - С. 106-111. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8268/>
4. Бахов І. С. Канадський мультикультуралізм: від схвалення до критики і фобії / І. С. Бахов; заг. ред. Н. М. Чернуха. - Київ: Центр учбової літератури, 2018. - 172 с.
5. Бессонова М. М. Особливості інтеграційної взаємодії країн Північної Америки в рамках угод про вільну торгівлю: НАФТА та НАФТА 2.0. Zaporizhzhia Historical Review. - 2019. - 1(53). 289-294. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://istznu.org/index.php/journal/article/view/142>
6. Бессонова М.М. Пріоритети сучасних канадсько-українських відносин // Україна-Канада: сучасні наукові студії: Колективна монографія. – Луцьк: Вежа-друк, 2018. – С. 7-17.
7. Близьняк О.А. Східний напрям європейської політики сусідства: польські ініціативи // Політичне життя. – 2018. - №3. – С. 109-117. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5962>
8. Борділовська О.А. Китайсько-пакистанський економічний коридор: нові можливості чи нові виклики? Китаєзнавчі дослідження. – 2017. №1-2. – С. 34-46. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://chinese-studies.com.ua/sites/default/files/Archive/2017/1-2/6.pdf>
9. Борділовська О. Сучасні українсько-індійські відносини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ud.gdip.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/1-2018-65.pdf>

10. Брайчевська О.А. Зовнішньополітичні пріоритети Королівства Норвегія в умовах кризи системи міжнародної безпеки // Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Міжнародні відносини: історія, теорія та практика» (28 лютого 2019 року). – Суми : ФОП Цьома С.П., 2019. - С.88-90.
11. Брайчевська О. А., Ковальчук Ю. О. Особливості зовнішньої політики Швеції в умовах сучасної геополітичної ситуації // Вісник Черкаського університету. Серія Історичні науки. - 2017. - №3. - 2017. - 90-99.
12. Братко І.В. Україна-Канада: сучасні наукові студії: кол. моногр.: у 3-х книгах. Кн.1, підр. 2.5. Особливості реалізації Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою. – Луцк : Вежа-Друк, 2018. - С. 63-72.
13. Братко І.В. Україно-болгарські відносини в контексті європейської інтеграції // Міжнародні відносини: теоретико-правові аспекти. - 2019. - №4. - С. 30-40.
14. Валігура Н. Ю. Стратегія та доктрина зростання китайського впливу в світі // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. - С. 43-51. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8261/>
15. Величко І. Т. Політика ЄС щодо врегулювання міграційної кризи // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. – С. 86-92. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8266/>
16. Вергелес А. В. Безпековий вимір американсько-ізраїльських відносин за президентства Дональда Трампа // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. – С. 331-342. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8297/>
17. *Віднянський С.В. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації / С. В. Віднянський, А. Ю. Мартинов // Український історичний журнал. - Київ : ВІЖ, 2011. - № 4. - С. 55-76.*

18. Воздіган Д. В. Політико-дипломатичні аспекти врегулювання російсько-українського конфлікту // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». - 2020. - Вип.5. - С. 68-74. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8264/>
19. Габінет М. Ю. Сучасний стан та перспективи інтеграції республіки Північна Македонія до ЄС // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. – С. 58-67. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8263/>
20. Гавінська І.-М. С. Співробітництво Великої Британії та Європейського Союзу після Брекзиту: умови та перспективи // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. - С. 127-133. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8271/>
21. Галан А. В. Перспективи створення Балто-Чорноморського союзу // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». - 2020. - Вип.5. - С. 260-266. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8287/>
22. Гелей С. Д. *Політико-правові системи світу: навчальний посібник* / С. Д. Гелей, С. М. Рутар. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 345 с.
23. Гончарук А. З. Суперництво Росії та Китаю за вплив у регіоні Центральної Азії. Висновки для України. Національний інститут стратегічних досліджень. Аналітична записка. 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2768/>
24. Губицький Л. В., Мельник Г. М. Північний потік – 2: глобалізаційний або / та регіональний проєкт // Глобалізаційні виклики розвитку національних економік : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19 жовтня 2021 р.) / відп. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. - С.27-30.
25. Гуда А. О. Створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС: особливості, результати, перспективи // Наукові записки студентів та

- аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. – С. 37-42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8260/>
26. Денисюк С. Г., Бобрук А. М. Сучасна світова політика: аналіз ресурсів впливу // Політичне життя. - 2016. - №1-2. – С. 114-118. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/issue/view/65>
27. Дирда А.О. Енергетичний чинник у російсько-австрійських відносинах у контексті агресії Росії проти України Політичне життя. – 2017. - №4. – С. 97-102. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4948>
28. *Європейська інтеграція: навчальний посібник / ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. - Київ: Центр учбової літератури, 2018. - 344 с.*
29. Захарченко А.М. Відносини між США та ЄС в контексті проблем безпеки Близького Сходу в період президентства Д. Трампа. // Політичне життя. – 2020. - №1. – С. 96-101. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/7966>
30. *Зовнішнє і внутрішнє становище України у 2017 році: аналіз проблем і варіанти рішень / ред. В. П. Горбулін. - Харків : Фоліо, 2018. - 927 с.*
31. Зовнішня політика країн Європи. Частина 1: навчальний посібник / О.Л. Гільченко, М.А. Светлакова, М.В. Булик. - Маріуроль: МДУ, 2021. 156 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/3012/1/np_zovnishnia_polityka.pdf
32. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 720 с.
33. Ілюк Т.В. Проблеми національної безпеки в контексті гібридної війни: гуманітарний аспект // Інституалізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобальних викликів: матеріали щорічної Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 травня, 2019 р) / За

заг. ред. А.Савкова, М.Білінської, О.Петрос. – Київ: НАДУ, 2019: - Т.1. – С.131 – 133.

34. Ініціативи Ширшого Близького Сходу і Північної Африки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iimes.ru/rus/stat/2005/20-06-05.html>

35. *Історія Великої Британії: навчально-методичний посібник / уклад.: І. І. Кривошея, О. В. Барвінок. - Київ: КНТ, 2017. - 206 с.*

36. Кандюк О. Трансатлантичні відносини в ХХІ столітті та їх вплив на країни Центральної та Східної Європи // Політичне життя. – 2017. - №1-2. – С.80-86. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/issue/view/106>

37. *Киридон А. Релігійний чинник у міжнародних відносинах : Частина 1 / А. Киридон // Зовнішні справи: суспільно-політичний журнал. - 2017. - N 1. - С.56-60.*

38. *Киридон А. Релігійний чинник у міжнародних відносинах. Ч.2 / А. Киридон // Зовнішні справи: суспільно-політичний журнал. - 2017. - N 2. - С.50-53.*

39. *Кириченко В. М. Політичні системи світу: навчальний посібник / В. М. Кириченко. - Київ: Центр учбової літератури, 2017. - 216 с.*

40. Кожемякіна Т. В., Романченко Н. В. Ключові гравці та процеси глобального світу: сучасні трансформації // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2018. Том 3. Вип. 1. - С. 56-62. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: spne.ukma.edu.ua/article/download

41. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Трансформація ролі релігійного фактору в сучасних міжнародних відносинах та світовій політиці // Challenges and prospects for the development of social sciences in Ukraine and EU countries: comparative analysis. 2019. - 148-164.

42. Корженівська В., Мельник Г. Кібербезпека як складова національної та міжнародної безпеки // *Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: історія, теорія, практика» (30 червня 2021 р.)*. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. С. 165-168.

43. Корнійчук Л.В. Проблеми реформування Європейського Союзу на сучасному етапі // Політичне життя. – 2018. - №1. – С. 132-137. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5936>
44. Корнійчук Л.В., Маслюх О.П. Відносини США-Венесуела на сучасному етапі: геополітичний вимір // Політичне життя. – 2020. - №3. – С. 94-101. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/9323>
45. Крушинський В. Гарячі дні «холодної війни». Несуб'єктивні нотатки / Вадим Крушинський. - Київ : Академвидав, 2019. – 205 с.
46. Крушинський В.Ю. Зовнішня політика Великої Британії (1997-2007) : монографія / В. Ю. Крушинський ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ : Київський університет, 2015. - 175 с.
47. Крушинський В.Ю. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин: факти, події, коментарі : навч. посіб. / В. Ю. Крушинський, В. А. Манжола ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - 2-ге вид., випр. - Київ : Київський університет, 2015. - 195 с.
48. Кузьміна А., Мельник Г. Публічна дипломатія як інструмент просування позитивного іміджу Республіки Польща // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні відносини: історія, теорія, практика» (30 червня 2021 р.). Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. С. 168-170.
49. Курандо О.С. «Велика стратегія» у зовнішній політиці США. Політичне життя. – 2018. - №3. – С. 125-128. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5964>
50. Лісовська М. Транскордонне співробітництво як механізм реалізації політики Східного партнерства // Матеріали Міжнародної наукової конференції для студентів та молодих науковців: «Європейська інтеграція: історичний досвід та політичні перспективи». – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – С. 168-176.

51. Літвін Л.А. Моделі національної безпеки: досвід для України. // Політичне життя. - 2017. - №1-2. – С. 107-110. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4014>
52. Лукашенко А. В. Українсько-угорські відносини в контексті євроатлантичної інтеграції України (Ukrainian-hungarian relations in the context of Ukraine's euro-atlantic integration) // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2019. - С. 148-159. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8274/>
53. Макрон запропонував масштабну реформу Євросоюзу [Електронний ресурс] // DW Made of minds. – Режим доступу: <http://www.dw.com/uk/макрон-запропонував-масштабну-реформу-євросоюзу/a-40695848>
54. Малиновська Н. Роль Франції в миротворчих місіях та операціях ООН в арабо-мусульманському світі // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – 2016. - (23 (2)). – С. 50-57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/6795/>
55. *Мальська М. П. Основи європейської інтеграції: підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 319 с.*
56. Марутян Р. PESCO – новий європейський оборонний союз: можливості для України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://matrix-info.com/2018/01/13/pesco-novuj-jevropajskuj-oboronnyjsoyuz-mozhlyvosti-dlya-ukrayiny/>
57. Матвеева О. Політика глобального лідерства США за президенства Б. Обами / О. Матвеева [Електронний ресурс] // Зовнішні справи. – 2015. – 15 квітня. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/politika-globalnogo-liderstva-ssha-za-prezidenstva-ba/>
58. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки): Підруч. / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 1999. — 558 с.

59. Мельник Г.М. Польська дипломатична діяльність на Паризькій мирній конференції у питанні про статус Східної Галичини (1918-1919 рр.) // Наукові записки. Серія «Історичні науки». Національного університету «Острозька Академія». - 2003. - Вип. 3. - С. 99-103.
60. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Перспективи партнерства України та Республіки Польща: минулі рани і майбутні зцілення // *Człowiek, etnos, naród w historii świata: procesy budowania państwowości w Europie (od starożytności do współczesności)* : Monografia zbiorowa, przygotowana do publikacji z okazji 30-lecia działalności Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego. Warszawa-Paryż: Międzynarodowy konsorcjum naukowo-edukacyjny im. Luciena Febvra, 2020. 349 s. - С. 25 – 34.
61. Мельник Г.М., Губицький Л.В. До питання нової концепції місця України в міжнародній системі безпеки // *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. - 2020. - №6. – С. 19-31.
62. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Прагматизм українсько-польських відносин у газовій сфері // *Україна і світ. Теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин*. - Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2020. - С.135-139.
63. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Територіальна цілісність України в зовнішньополітичних доктринах Республіки Польща // *Актуальні проблеми міжнародних відносин та міжнародного права*. - Київ: [Електронне видання], 2020. - С. 189-193.
64. Мельник Г.М., Губицький Л.В. Торговельно-економічні відносини України та Республіки Польща (1991-2021) // *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2021. № 8. С. 99 – 118.
65. Мельник Г., Корженівська В. Туристична інфраструктура Республіки Польща: перспективи в'їзного та внутрішнього туризму // *Міжнародні студії викладачів та студентів*. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. С. 69 – 71.

66. Мельник Г., Нуждова В. Роль Туреччини у міжнародних організаціях // Міжнародні студії викладачів та студентів. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. С. 76 – 79.
67. Мельник Г., Піддобрівна М. Цифрова дипломатія Республіки Польща: досягнення і перспективи розвитку // Міжнародні студії викладачів та студентів. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. С. 85 – 88.
68. Мельник Г., Сірко В.-М. Вплив нових медіа на зовнішньополітичний імідж Польщі // Міжнародні студії викладачів та студентів. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ: [Електронне видання], 2021. С. 89 – 91.
69. Мельничук І.М. Інтеграційні проекти Російської Федерації на пострадянському просторі: монографія / І.М. Мельничук. – Чернівці: Чернівецький нац. у-т, 2015. 400 с.
70. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1970 - 2000 рр.) / В.С. Бруз, В.М. Матвієнко та ін. – Київ: «Либідь», 2000.
71. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжоли. – К: «Знання», 2014. – 662 с.
72. Міністерство закордонних справ України. Участь України в Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations/osce>
73. Мокій А. І. *Міжнародні організації: навчальний посібник для студентів ВНЗ* / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. - Київ: Центр учбової літератури, 2018. - 280 с.
74. Мошко А. В. Українсько-японські відносини на сучасному етапі // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. - С. 242-251. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8285/>
75. Негрей М. В. *Теорія прийняття рішення: навчальний посібник* / М. В. Негрей, К. Л. Тужик. - Київ: Центр учбової літератури, 2018. - 271 с.

76. Основні напрями зовнішньої політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>
77. Пик С. Зовнішня політика адміністрації президента Д.Трампа на Близькому Сході (специфіка прийняття рішень) // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 42, с. Visnyk of the Lviv University. Series Philos.-Political Studies. Issue 42, p. 304–311. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/42_2022/40.pdf
78. Підсумкова декларація Ризького саміту Східного партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/05/22/7034050/>
79. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
80. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. – 140 с.
81. Сидоренко Д. П. Ключові аспекти двостороннього співробітництва України і Китайської Народної Республіки на сучасному етапі // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип. 5. - С. 288-298. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8292/>
82. Сидорук Т. С. Ключові аспекти двосторонніх відносин КНР та Південно-Африканської республіки на сучасному етапі // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. - С.176-183. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8277/>
83. Слюсаренко І.Ю. «Діалог між цивілізаціями»: проблеми реалізації у сучасній світовій політиці // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. - 2014. - Вип. 80. – С. 391-395.
84. Слюсаренко І.Ю. Класифікації загроз безпеці на регіональному та субрегіональному рівнях (на основі резолюцій Першого комітету

Генеральної Асамблеї ООН) // Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. - 2020. - №6. – С. 126-139.

85. Слюсаренко І.Ю. Особливості політики Російської Федерації щодо оформлення кордону з державами пострадянського простору // Гілея: наук. вісн.: зб. наук. пр. / гол. ред. В. М. Вашкевич. – К. : ВІР УАН, 2017. – Вип. 126 (11) – С. 504-508.

86. Стратегічний вибір: основні моделі національної безпеки та зовнішньої політики України / Центр дослідження міжнародних відносин за підтримки The Black Sea Trust for Regional Cooperation of the German Marshall Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://cs.cirs.kiev.ua/images/stories/2014/Strategychni_alternatyvy.pdf

87. Стретович Д. А. *Ключові аспекти двосторонніх відносин Королівства Саудівська Аравія з Китайською Народною Республікою на сучасному етапі* // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. – С. 313-322. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8295/>

88. Ступак В. В. Імплементация угоди про асоціацію Україна-ЄС: угода АСАА // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. – С. 299-306. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8293/>

89. *Рогач О. Транснаціональні корпорації та експорт нових індустріальних країн Азії: монографія / О. Рогач, В. Косьміна. - Київ: Центр учбової літератури, 2017. - 256 с.*

90. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / Ред. М.П. Требін. – Харків: «Право», 2016. – 540 с.

91. Тихоненко І.В., Тамарянська С.В. Зовнішня політика Святого Престолу у пост-біполярну добу: трансформаційні зміни та тенденції модернізації // Регіональні студії. 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/28/21.pdf>

92. Тишкун Ю. Я. Президентство Д. Трампа в контексті Х-го циклу глобальної політики (за Дж. Модельскі) // Політичне життя. – 2017. - №4. – С. 124-131 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4954>
93. Тихоненко І.В. Стратегія національної безпеки США як інструмент підтримки глобального лідерства та міжнародного порядку за адміністрації Б. Обама та Д. Трампа // Політичне життя. – 2018. - №1. – С. 158-163. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5939>
94. Толстов С. *Міжнародна політика США: у пошуку нових підходів* / С. Толстов // *Зовнішні справи: суспільно-політичний журнал*. - 2017. - N 10. - С.6-9.
95. Трофимович В. Російська агресія проти України як загроза світовій системі безпеки // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Історичні науки». – 2017. - Вип.26. - С. 135-142. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/6106/>
96. У Росії заявили, що санкції США є "кроком до знищення" нормалізації відносин [Електронний ресурс] // Європейська правда. - 26.07.2017. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/07/26/7069024/>
97. Україна у світовій політиці: конспект лекцій / укладачі: С. М. Король, М. С. Назаров, В. О. Дементов. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – 140 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/reader/231761430>
98. Фоменюк Д. В. Близькосхідний регіон у зовнішній політиці США за президентства Дональда Трампа // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. - С. 7-16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8257/>
99. Цветков Г.М. *Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945 рр.: навчальний посібник для студ. вузів*. - Київ : Либідь, 1997. - 231с.

100. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика: підручник для студентів ВНЗ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/119701532politologiyazovnishnya_politika_ukrayini__chekalenko_ld.html
101. Чупрій Л.В. Відродження концепту «Міжмор'я» в контексті подолання російської експансії // Політичне життя. 2017. №1-2. – С. 118-124. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4016>
102. Шергін С. «Золотий» ювілей АСЕАН: досягнення і проблеми розвитку // Зовнішні справи: суспільно-політичний журнал. - 2017. - N 9. - С.6-10.
103. Шульц пропонує створити «Сполучені Штати Європи» до 2025 року [Електронний ресурс] // Європейська правда. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2017/12/7/7074786/>
104. Храбан І. Зовнішня політика Федеративної Республіки Бразилії / І. Храбан, О. Барабаш // Зовнішні справи. - 2017. - N 5. - С. 36-39.
105. Яковенко О. С. Сепаратистські рухи в Західній Європі та методи боротьби з ними: досвід для України // Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини». – 2020. - Вип.5. - С. 205-213. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/8281/>
106. Affan S. Cultural conflicts: North African immigrants in France [Electronic resource] / S. Affan. – Access mode: http://www.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol2_2/seljuq.htm
107. Bartosz W. Gaddafi on the international arena // Політичне життя. – 2017. - №1-2. – С.87-94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4011>
108. Blyzniak O.A. The Eastern partnership in Poland's foreign policy Політичне життя. – 2017. - №1-2. – С. 111-117. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4015>
109. Cambanis T. The Carter Doctrine: A Middle East strategy past its prime, 13 October 2008 [Електронний ресурс] / Cambanis T. // The Boston Globe. –

Режим доступа: <http://www.bostonglobe.com/ideas/2012/10/13/the-carter-doctrine-middle-east-strategy-past-its-primethe-carter-doctrine-middle-east-strategy-past-its-prime/xkDcRIPaE68mFbpnsUoARI/story.html>

110. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council «Eastern Partnership» [Электронный ресурс] / European Commission. – Режим

доступу: http://ec.europa.eu/external_relations/eastern.docs/com08_823_en.pdf

111. Defence cooperation: Council establishes Permanent Structured Cooperation (PESCO), with 25 member states participating [Электронный ресурс] // European Council. Council of the European Union. – Режим

доступу: [http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-](http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-statesparticipating/)

[releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-statesparticipating/](http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/12/11/defence-cooperation-pesco-25-member-statesparticipating/)

112. Donald Trump's Speech At World Economic Forum In Davos: Highlights [Электронный ресурс] / NDTV. – 2018. – 26 January. – Режим

доступу: <https://www.ndtv.com/world-news/donald-trumps-speech-at-world-economicforum-in-davos-in-switzerland-highlights-1805071>

113. Global Economic Prospects. Broad-Based Upturn, but for How Long? [Electronic resource] // The World Bank. – Mode of access: <http://www.worldbank.org/en/publication/global-economic-prospects>

114. EU–China 2020 strategic agenda for cooperation. European Union. 2013. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://eeas.europa.eu/archives/docs/china/docs/eu-china_2020_strategic_agenda_en.pdf

115. European business in China. Business confidence survey 2018. European Union Chamber of Commerce in China. Beijing, 2018. [Электронный ресурс]. – Режим

доступу: [http://static.europeanchamber.com.cn/upload/documents/documents/BCS_2018_EN_version\[568\].pdf](http://static.europeanchamber.com.cn/upload/documents/documents/BCS_2018_EN_version[568].pdf)

116. Khurram Husain. Long Term Plan. Dawn May 18, 2017. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.dawn.com/news/1333101>

117. Kagan R. President Obama's foreign policy paradox, Washington post, March 26, 2014. – Available at: https://www.washingtonpost.com/opinions/west-must-prepare-for-a-long-struggle-withrussia/2014/03/26/5901d78c-b4fc-11e3-b899-20667de76985_story.html
118. Mearsheimer J. The tragedy of great powers politics [Электронный ресурс] / J.Mearsheimer. – Режим доступа: <https://samuelbhfauredotcom.files.wordpress.com/2015/10/s2-mearsheimer-2001.pdf>
119. National Security Strategy of the United States of America 2015, February 2015. – 29 p. [Электронный ресурс] // The White House. – Режим доступа: https://www.whitehouse.gov/sites/default/files/docs/2015_national_security_strategy.pdf
120. National Security Strategy of the United States of America 2017, December 2017. – 56 p. [Электронный ресурс] // The White House. – Режим доступа: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSSFfinal-12-18-2017-0905.pdf>
121. Nye J. Soft Power and Higher Education [Электронный ресурс] / Nye J. – Режим доступа: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/FFP0502S.pdf>.
122. Scheer B. Leading to (no) where? Trump's national security strategy / B. Schreer [Электронный ресурс] / The Strategist – The Australian Strategic Policy Institute. – 2017. – 20 December. – Режим доступа: <https://www.aspistrategist.org.au/leading-nowhere-trumps-national-security-strategy/>
123. The Global Risks Report 2018 13th Edition [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www3.weforum.org/docs/WEF_GRR18_Report.pdf
124. The New Transatlantic Agenda. – Available at: http://ec.europa.eu/external_relations/us/docs/new_transatlantic_agenda_en.pdf
125. Transatlantic Declaration on EC-US relations. – Available at: http://ec.europa.eu/external_relations/us/docs/trans_declaration_90_en.pdf

126. Fischer J. Provincial Europe. – Available at: <http://www.project-syndicate.org/commentary/europe-s-missing-foreign-and-security-policy-by-joschka-fischer>
127. Pavliuk O. I. Conceptual approaches of U.S. policy towards the Persian Gulf countries on the example of relations with Iran // Політичне життя. – 2017. - №1-2. – С.101-106. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4013>
128. Vdovychenko V. Quo Vadis, dear EU: The Evolution of European Security Strategies Approaches in the Changing European Union // Європейські історичні студії. – 2018. – №.9. - С. 6-20.
129. Vdovychenko V. Policy versus Politics within Italy's OSCE Chairmanship in 2018 // Ukraine Analytica. - Issue 2(12). - 2018. - P.38-46.
130. Walt S. Offshore balancing: An idea whose time has come [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://foreignpolicy.com/2011/11/02/offshore-balancing-an-idea-whose-time-has-come/>
131. White Paper on the Future of Europe. Reflections and Scenarios for EU27 by 2025, EC COM (2017) 2025 of 1 March 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/sites/betapolitical/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf
132. World Data Atlas. World and regional statistics, national data, maps, rankings [Electronic resource] // Knoema. – Mode of access: <https://knoema.com/atlas>.

Курсивом відзначено джерела з бібліотеки Університету.